

IDŹ DO

PRZYKŁADOWY ROZDZIAŁ

SPIS TREŚCI

KATALOG KSIĄŻEK

KATALOG ONLINE

ZAMÓW DRUKOWANY KATALOG

TWÓJ KOSZYK

DODAJ DO KOSZYKA

CENNIK I INFORMACJE

ZAMÓW INFORMACJE
O NOWOŚCIACH

ZAMÓW CENNIK

CZYTELNIA

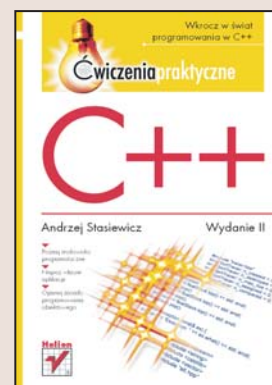
FRAGMENTY KSIĄŻEK ONLINE

C++. Ćwiczenia praktyczne. Wydanie II

Autor: Andrzej Stasiewicz

ISBN: 83-246-0619-X

Format: A5, stron: 152

Wkroczyć w świat programowania w C++

- Poznaj środowisko programistyczne
- Napisz własne aplikacje
- Opanuj zasady programowania obiektowego

C++ to jeden z najbardziej popularnych języków programowania. Przyczyną jego popularności to przede wszystkim niewielka liczba słów kluczowych, ogromna liczba bibliotek umożliwiających zastosowanie C++ w wielu dziedzinach, a przede wszystkim ogromne możliwości języka, pozwalające na stworzenie praktycznie dowolnej aplikacji. Systemy operacyjne, aplikacje użytkowe, gry – twórcy wszystkich tych programów wykorzystują właśnie język C++.

„C++. Ćwiczenia praktyczne. Wydanie II” to kolejna edycja książki, która zyskała ogromną popularność wśród osób chcących nauczyć się języka C++. Każde z zawartych w niej ćwiczeń zapozna Cię z elementami tego języka programowania. Nauczysz się tworzyć aplikacje konsolowe i opanujesz zasady projektowania obiektowego. W każdym z ćwiczeń znajdziesz również informacje o najczęściej popełnianych błędach i rady, jak ich unikać. Nowe wydanie książki zostało dostosowane do najnowszych wytycznych komitetu standaryzacyjnego języka C++, dzięki czemu możesz mieć pewność, że wykonując ćwiczenia zawarte w książce, poznasz najnowszą technologię.

- Konfiguracja środowiska programistycznego
- Standardowe wejście i wyjście
- Składnia programu
- Sterowanie wykonywaniem programu
- Funkcje
- Typy danych
- Podstawy programowania obiektowego

Po lekturze tej książki zdobędziesz niezbędne podstawy do dalszej nauki i tworzenia prawdziwych aplikacji

Spis treści

	Wprowadzenie	7
Rozdział 1.	Nasz programistyczny warsztat	11
Rozdział 2.	Nasz pierwszy program	15
	Czy to działa?	15
	Sposób na znikanie okienka konsoli	19
	Podsumowanie	21
Rozdział 3.	Pliki źródłowe w języku C++	23
	Pliki jako nośniki programów	23
	Nośniki programów w C++	24
	Dyrektywa #include i scalanie plików cpp i h	25
	Podsumowanie	28
Rozdział 4.	Więcej o strumieniach cin i cout	29
	Standardowe strumienie wejścia i wyjścia	30
	Kaskadowe posługiwanie się strumieniami	33
	Odrobina formatowania	35
	Podsumowanie	39
Rozdział 5.	Przestrzeń na Twoje algorytmy	41
	Początek — najlepsze miejsce na dyrektywy #include	41
	Po nagłówkach — dostęp do biblioteki standardowej	43
	Po bibliotece standardowej — nasze własne deklaracje	44
	Funkcja main() — centrum programu	46
	Po funkcji main() — definicje innych funkcji	48
	Podsumowanie	49

Rozdział 6. Algorytmy	51
Zwrotnica if() ... else ...	51
Zwrotnica switch{...}	57
Pętla for(...; ...; ...)	63
Pętla while(...)	68
Pętla do {...} while(...)	71
Instrukcje break i continue	73
Podsumowanie	78
Rozdział 7. Funkcje	79
Deklarowanie funkcji	79
Definiowanie funkcji	81
Argumenty funkcji i referencja	88
Podsumowanie	93
Rozdział 8. Dane	95
Typy danych	95
Deklarowanie i inicjowanie prostych danych	98
Deklarowanie i inicjowanie danych tablicowych	100
Deklarowanie i inicjowanie danych wskaźnikowych	105
Operacje na danych	110
Podsumowanie	117
Rozdział 9. Klasy i obiekty	119
Klasa jako nowy typ danych	119
Wewnętrzny ustrój klasy — dane	121
Wewnętrzny ustrój klasy — algorytmy	125
Pewien specjalny algorytm, zwany konstruktorem	129
Podsumowanie	137
Rozdział 10. Kontenery na dane	139
Podsumowanie	149
Zakończenie	150

Pliki źródłowe w języku C++

Pliki jako nośniki programów

Treść programu komputerowego zazwyczaj umieszczamy w plikach dyskowych. Zawartość tych plików będzie odczytywana przez kompilator języka C++ i tłumaczona na ciąg binarnych poleceń dla procesora komputera.

Programowanie nie zawsze jest równoznaczne z zapisywaniem czegoś w plikach — np. w przemyśle spotykamy się z sytuacjami wprowadzania programu do komputera za pomocą odpowiedniego ustawiania mikroprzełączników. Kiedyś powszechne było umieszczanie programu na odpowiedniej ilości dziurkowanych kart.

Przygotowywanie programu w formie zapisów umieszczanych w plikach jest bardzo wygodne, tanie i uniwersalne. Zawsze można taki program odtworzyć, poprawić, zlecić jego wykonanie, zarchiwizować na całe lata.

Zapis programu dla komputera zazwyczaj ma strukturę zwykłego tekstu — mamy zatem do czynienia z plikami tekstowymi. Rzeczywiście, program napisany w zdecydowanej większości znanych języków daje

się otworzyć i przeczytać za pomocą zwykłego Notatnika. Jest to dodatkowe uproszczenie sposobu kodowania i przechowywania współczesnych programów.

Skoro pliki źródłowe są zwyczajnymi plikami tekstowymi, do programowania wystarczy najwykleszy edytor tekstowy — np. popularny Notatnik. Jednak większość współczesnych środowisk programistycznych udostępnia programiście własne, wbudowane edytory. Są to edytory tekstowe, ale „znające” składnię języka i na przykład odpowiednio kolorujące niektóre frazy języka. Praca nad programem w takim edytorze jest prawdziwą przyjemnością! Pamiętajmy jednak, że poradzilibyśmy sobie także, dysponując zwykłym Notatnikiem.

Nośniki programów w C++

W języku C++ przyjęto powszechnie konwencję, że głównym nośnikiem algorytmów jest plik o rozszerzeniu *cpp*, czyli np. plik o nazwie *test.cpp*. Spotkamy się także z plikami o rozszerzeniu *h*, czyli np. o nazwie *test.h*, które są nośnikami nie tyle algorytmów, ile ich zapowiedzi lub ściślej — deklaracji. Wiadomo, skąd pochodzi nazwa *cpp*, natomiast literka *h* w nazwie pliku z deklaracjami wzięła się od słowa *header* — nagłówek.

Swoje programy będziemy spisywać w pliku o nazwie np. *test.cpp* lub *przyklad.cpp*, lub *cokolwiek.cpp*. Plik ten powinien mieć strukturę zwykłego pliku tekstowego i mógłby być przygotowany w dowolnym edytorze, potem odczytany przez kompilator języka C++, skompilowany i uruchomiony.

Ć W I C Z E N I E

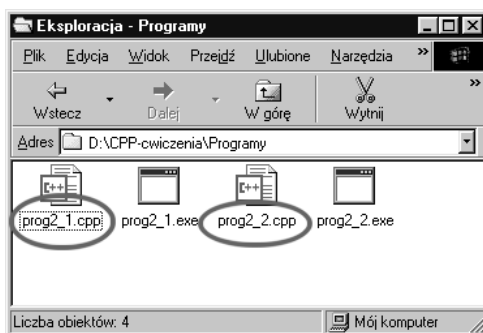
3.1 Pliki źródłowe na dysku

Pliki źródłowe naszych programów:

1. Po wykonaniu ćwiczeń z poprzedniego rozdziału na dysku Twojego komputera powinny pojawić się ich pliki źródłowe. Odszukaj katalog, w którym środowisko DEV zapisało te pliki (rysunek 3.1).
2. Spróbuj otworzyć swoje pliki źródłowe za pomocą zwykłego Notatnika.

Rysunek 3.1.

Oto rzut oka na katalog roboczy — widzimy tutaj dwa pliki źródłowe (są to programy napisane w poprzednim rozdziale) i utworzone w wyniku ich kompilacji dwa finalne pliki exe, nadające się do uruchamiania w systemie Windows

Najprostsze programy w całości spisuje się w pliku *cpp*. Jeśli zachodzi konieczność zadeklarowania czegośkolwiek, odpowiednie frazy umieszcza się raczej w górnej części tego pliku (gdzieś przed zasadniczą funkcją `main()`) niż w oddzielnym pliku *h*. Umieszczanie deklaracji w pliku nagłówkowym jest wyrazem profesjonalizmu programisty, jego wysokiej kultury, dobrego smaku i zamiłowania do porządku. Jednak drobniutkie algorytmy z całym spokojem możemy umieszczać wyłącznie w pliku *cpp*.

Postarajmy się zapamiętać, że język C++ w najlepszym, profesjonalnym wydaniu operuje parą plików *cpp* i *h* oraz że para ta nazywa się **modułem**.

Dyrektywa `#include` i scalanie plików *cpp* i *h*

A oto następny szczegół, na który powinniśmy zwrócić uwagę. Skoro język C++ wprowadza do gry dwa pliki źródłowe, tym samym rozdzielając tak zwane *deklaracje* (zapowiedzi algorytmów) od tak zwanych *implementacji* (algorytmów), to w strukturze języka powinna znaleźć się dyrektywa łączenia pary takich plików w całość. Dla porównania — w Pascalu, Fortranie czy Basicu problem ten nie występuje, bo zarówno deklaracje, jak i implementacje umieszczamy w jednym i tym samym pliku.

Zazwyczaj na samej górze pliku *cpp* — czyli na samym początku spisanych algorytmów — pojawia się dyrektywa nakazująca kompilatorowi „spojrzeć” w jakiś plik nagłówkowy. Przypomnijmy sobie którykolwiek z programów z poprzedniego rozdziału:

```
#include <iostream>
using namespace std;
int main()
{
    ...
}
```

Widoczna tutaj w pierwszej linii dyrektywa nakazuje kompilatorowi przeczytanie pewnego innego pliku, tutaj o nazwie *iostream*. Co prawda plik ten nie ma oczekiwanej nazwy *iostream.h*, a tylko *iostream*, i jest to swego rodzaju naruszenie zasad uświęconych tradycją, ale dyrektywie wklejania w niczym to nie przeszkadza. Rzeczywiście — wklejaniu za pomocą dyrektywy `#include` podlegają wszelkie pliki, nawet te o najdziwniejszych nazwach, czego raczej nie należy nadużywać.

Wklejać pliki nagłówkowe trzeba praktycznie zawsze. Oddzielną sprawą jest orientowanie się, jaki plik akurat należy wkleić. Jeśli potrzebne jest wyprowadzanie informacji na ekran — chętnie wklejamy plik nagłówkowy *iostream*. Jeśli potrzebujemy jakiejś funkcji matematycznej, wkleimy prawdopodobnie plik *math.h* lub jego nowszą wersję *cmath* zawierające zapowiedzi instrumentów matematycznych — stałej *pi*, sinusa, pierwiastka czy logarytmu (porównaj rysunek 3.2).

Ć W I C Z E N I E

3.2 Dołączanie plików nagłówkowych

Teraz zrobimy coś złego. Z któregoś z poprzednich programów usuńmy dyrektywę `#include` i poddajmy program kompilacji oraz uruchomieniu (porównaj rysunek 2.3):

```
//#include <iostream>
using namespace std;
int main()
{
    cout << "Twoje imie i nazwisko";
    return 0;
}
```

Rysunek 3.2.

Poważniejsze programy intensywnie wykorzystują dyrektywę wklejania. Niech nas nie zaniepokoją cudzoślowy zamiast ostrych nawiasów, jak w naszych mikroprogramach — jest to pozostałość po dawnych czasach, gdy maszyny nie były tak szybkie jak dzisiaj. Ostre nawiasy nakazują rozpoczęcie wyszukiwania od katalogów bibliotecznych kompilatora. Kultura nakazuje, by swoje deklaracje wklejać w średnikach, biblioteczne — w nawiasach ostrych

```

// #include "bibllosa.h"
#include "biblmain.h"
#include "fintro.h"
#include "fbiplerr.h"
#include "fzabezp.h"
#include "fbiblksiazka.h"
#include "fbiblczytelnik.h"
#include "fbiblwypoczyt.h"
#include "fbiblwypozksi.h"
#include "fbiblszukajczyt.h"
#include "fbiblszukajksi.h"
#include "fbiblinwent.h"
#include "fbiblnowyrok.h"
#include "fbiblprom.h"
#include "fbiblubytkiusowanie.h"
#include "fbibliprzszacowanie.h"
#include "fbiblizestawienie.h"
#include "fbiblstat.h"
#include "fbiblstringedit.h"
#include "fbiblpomn.h"
#include "fbiblfiltr.h"
#include "fbiblist.h"
#include "fbiblcombolist.h"
#include "fbiblarchiw.h"

```

Pierwsza linia została poprzedzona podwójnym ukośnikiem, zatem jest zamieniona na komentarz i nie podlega kompilacji. Czy ten program się uruchamia? Nie. Nawet się nie kompiluje — kompilacja kończy się komunikatem „niezadeklarowane cout”, „nie rozumiem cout”, „nie wiem, co znaczy cout”! Widocznie w pliku *iostream* znajdował się opis algorytmu cout.

Częsty błąd: zapomnienie o dyrektywie `#include`, dołączającej deklaracje napisów wykorzystywanych w dalszej części programu.

Wklejanie starszej wersji plików nagłówkowych, np. *math.h*, zamiast współczesnej *cmath*.

Podsumowanie

Nośnikami współczesnych programów komputerowych są zazwyczaj zwykłe pliki tekstowe.

Języki rezerwują sobie rozszerzenia nazw plików — i tak pliki w języku C++ mają nazwy `*.cpp` i `*.h`, pliki pascalowe nazywają się `*.pas`, pliki z Fortranem `*.for` itd.

Zapisuj swoje algorytmy w swoich plikach i strzeż ich jak oka w głowie!

Staraj się wyrobić w sobie nawyk, by pliki każdego programu umieszczać w oddzielnym katalogu. Jest to ważne, dlatego że współczesne, duże programy zazwyczaj składają się z wielu plików źródłowych i trudno jest lokalizować je, gdy mieszają się z plikami innych programów.

Plik `*.cpp` jest głównym nośnikiem algorytmów spisanych w języku C++.

Plik `*.h` zwyczajowo mieści deklaracje (zapowiedzi) algorytmów w języku C++. Plik `*.h` jest włączany do pliku głównego `*.cpp` za pomocą dyrektywy `#include "nazwa_pliku.h"` lub `#include <nazwa_pliku.h>`.

Niekiedy, szczególnie przy małych programach, pomija się plik `*.h` i deklaracje umieszcza bezpośrednio w pliku `*.cpp`.

Deklaracje algorytmów biblioteki standardowej języka C++ zwyczajowo umieszcza się w plikach, w których nazwach pomijamy kropkę i literę h, np. `#include <iostream>`. By jednak zapewnić wsteczną zgodność z wcześniejszymi dialektami języka, ciągle poprawnie skompiluje się stara, „klasyczna” dyrektywa wklejania `#include <iostream.h>`.